

ועל כולם אלוהי סליחות סלח לנו מחל לנו כפר לנו

חז"ל דורשים את הפסוק דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, אלו עשיית, ועל זה אמר דוד ושיבח ואני קרבת אלוהים לי טוב, זה הטוב שיש לי שהוא קרוב לה'.

האר"י הקדוש אומר משל למלך שהפסיד במלחמה וזרקו אותו בבור, ובא אחד וריחם עליו וזרק לו לחם יבש וממש החיה אותו, אחרי כמה זמן התהפך הענין וחזר למלכותו, והרבה נתנו לו מתנות גדולות וזהו ויהלומים, ואח"כ כשחילק את תפקידי המדינה, אמר לקרוא להעני הזה, ונתן לו תפקיד שעולה על כולם, ושאלו אותו למה עושה כך, הרי אנחנו נתנו לך כל כך הרבה מתנות יקרות, והוא נתן לך רק לחם יבש למה מגיעה לו גדולה כזאת, ענה להם טיפשים אתם, הוא נתן לי כשהייתי בבור, ובוזה החזיק אותי בחיים, אבל אתם כל מה שנתתם לי היה רק לאחר שעליתי לגדולה, כך אנחנו בזמנינו שהשכינה בגלות כל עבודת ה' חשובה מאוד, ילד שחוזר משניות וגמרא ומתפלל טוב לא משנה באיזה מצב, כל חשק ורצון חשוב מאוד, ולעתיד לבוא כל הגויים יביאו למלך המשיח מתנות, עד כי יבוא שילה, אומר רש"י שי לו, דהיינו שיביאו מתנות למשיח, אבל כלל ישראל העבודה שלהם תהיה יקרה וחשובה מכל המתנות שלהם כיון שהיא נעשתה כשהשכינה היתה בגלות.

החפץ חיים אומר שכשאדם מבקש סתום פיות משטינינו ומקטריגנו, שואלים למעלה מה עם הפה שלך, האם אתה שומר על פיה, אבל כשאדם נזהר על דיבורו אז יכולה להתקבל תפלתו.

מנהג כפרות יש בו סגוריה גדולה, שאפילו על מנהג, כולם מהדרין כל כך. מצוה לאכול בערב יום כיפור. יש כמה טעמים לזה, יש אומרים כדי שיהיה לו כח לצום. ויש אומרים הטעם שזה החצי לכם, כי כמו שבכל חג יש חצי לה' וזה תפלה, והסעודות זה החצי לכם, האכילה בערב יום כיפור זה החצי לכם, וביום כיפור שמתפללים כל היום זה החצי לה'. רבינו יונה אומר עוד טעם למה מצוה לאכול בערב יום כיפור, כי אנו צריכים להיות שמחים שהגענו ליום כזה. השפת אמת אומר עוד טעם למה מצוה לאכול בערב יום כיפור, כי בערב יום כיפור מצוה לפייס אחד את השני, והטבע שכשאדם צם הוא במתח ואין לו לב לשמוע לחברו, לפיכך אמרה התורה לאכול כדי שיהיה לו לב טוב למחול את חברו, כמו שכתוב אצל בועז ויאכל ויטוב לבו.

כיום הזה יכפר עליכם לפני ה'. ר' ישראל סלנטער אומר אם היה יום כיפור אפילו פעם בשבעים שנה היינו צריכים להיות מאושרים, על אחת כמה וכמה שהוא בכל שנה. רמז ל"כל נדרי" ביום כיפור, כל נדר וכל שבועת אסר לענות נפש, מתי אומרים כל נדרי, מתי שמענים את הנפש וזה יום כיפור.

"באין מליץ יושר" מי שמחזיק עצמו ל"אין", זה בעצמו מליץ יושר. אנו קוראים ביום כיפור בפ' אחרי בשחרית סדר העבודה, ובמנחה פ' עריות, ללמד שאפילו בזמן כל כך מרום כיום הכיפורים אדם צריך לשמור את עצמו גם מלהכשל בעבירות החמורות ביותר.

לפני ה' תטהרו. מפרשים "לפני ה'" לפני שבא יום כיפור צריך לטהר עצמו, ולא לחכות ליום האחרון. עקידת יצחק. במחזור יום כיפור לפני מנחה יש שם תפלת יהי רצון, וכתוב שם שתקבל תפלותינו ביום הזה ושעה הזאת שהיה אז עקידת יצחק. ויש אומרים שעקידת יצחק היתה בראש השנה.

חז"ל אומרים אין השטן מקטרג ביום כיפור, והראיה מהקטורת שהכהן גדול מקטיר לפני ולפנים, שנטול את המחנה בימינו ואת הכף בשמאלו, ובגמרא כתוב משום חולשא דכהן גדול, ויש מפרשים לרמו שאפילו השמאל פירוש השטן כפוף לימין שבעל כרחו יענה אמן, אבל בכל השנה כל העבודות חוקא בימין.

4 פעמים נכנס הכהן גדול לקודש הקדשים ביום הכיפורים 1. קטורת, 2. הזאת דם הפר, 3. הזאת דם השעיר, 4. הוצאת כף ומחתה. 5 פעמים טבל הכהן גדול ועשר

יום כיפור מוציאים ב' ספרי תורה. בראשון קוראים פר' אחרי, ו' קוראים. בשני קוראים מפטיר בפר' פנחס "ובעשור לחודש", הפסרה: "ואמר סלו סלו". (ישעני' נ"ז)

הדלקת הנרות: 6:09

שקיעה: 6:48 מוצאי החג: 7:22 ר"ת: 8:00

גמר חתימה טובה

במסתרים תבכה נפשי. מדוע אין דורש ואין מבקש.

ה"דעת זקנים" אומר שזה דרך חיבה. משל לאדם שחטא לו בנו, אמר לרבו שיכנו, אבל האב מסתיר פניו שלא יכול לראות איך שמכים את בנו, כך ה' מסתיר פניו כשהאומות מענישים אותם.

הפטרה: שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך. מדוע צריך הנביא לומר כי כשלת בעונך, הלא ממה שאמר "שובה ישראל" ברור שכשלת בעונך. ברם כך אמר הנביא לעם ישראל אילו נזהרתם שלא להכשל בשום חטא אז ברור שלא הייתם נכשלים בעבירות אפי' בשוגג או באונס, וזהו מה שהנביא חוזר ואומר "כי כשלת בעונך" הסיבה שאתה צריך לחזור בתשובה "כי כשלת מכבר בעונך" זהו שהביאך שוב לחטא גם בעוונות שלא ידעת שהם עבירות, ולכך גם אנו מתוודים "על חטא שחטאנו לפניך בשוגג על חטא שחטאנו לפניך באונס" כי גם סוג של עבירות כאלו נחשב לחטא, (הגר"א).

שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך. מכאן אמר רבי לוי גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד (יומא פו.). ומקשים מדוע רבי לוי הוצרך להביא ראיה מהנביא הלא מקרא מפורש הוא בתורה (דברים ד' ל) "ושבת עד ה' אלהיך". ומתרצים כי הלא אמרו רבותינו ז"ל (יומא שם) שהעושה תשובה מאהבה זדונותיו נהפכים לו לזכויות ואילו השב בתשובה מיראה זדונותיו נעשים לו כשגגות, ואכן אילו היינו למדים מהפסוק "ושבת עד ה' אלהיך" היינו חושבים שרק בעבירות שנעשו בשוגג התשובה מגעת עד כסא הכבוד, אבל עבירות שנעשו במזיד אין תשובתו מגיעה עד כסא הכבוד, אמנם כעת שאנו לומדים ממקרא הנביא "שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך" משמע שאפילו עוונות שנעשו במזיד אם אדם חוזר בתשובה הרי שתשובתו מגעת עד כסא הכבוד.

ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו אשר בך ירחם יתום. הרמב"ם בהלכות תשובה פ"ב ה"ב כותב ומה היא התשובה וכו' ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם שנאמר ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו וגו'. ומוסיף הערוך השולחן בהלכות ראש השנה סימן תר"ב, דזהו שאמרה תורה [ויקרא טז, ל] לפני ד' תטהרו, כלומר שהוא יתברך יעיד עליכם שטהורים אתם.

אבינו מלכנו החזירנו בתשובה שלימה לפניך. אבינו מלכנו שלח רפואה שלימה לחולי עמך. מספרים שפעם אחת נפגשו האדמו"ר רבי יואל מסטמאר זצ"ל עם הגאון ר' משה פיינשטיין זצ"ל, שאל הגר"מ זצ"ל את האדמו"ר מסטמאר, כבודו הנו רבי וכאשר מזכירים חולה לפניך ואתה מברכו בברכת רפואה שלימה, מה הכוונה בזה שמזכיר "שלימה" והלא מספיק לברכו ברפואה בלבד. והשיב לו האדמו"ר מסטמאר זצ"ל, כבודו הנו רב, וא"כ יסביר לי מה הכוונה בזה שאנו אומרים תשובה שלימה, והלא סגי בתשובה בלבד. והשיב לו הגר"מ זצ"ל שתשובה שלימה הכוונה כמו שכתב הרמב"ם שהתשובה היא שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב בזה החטא לעולם, וא"כ לא רק תשובה על מה שתהיה אלא "תשובה שלימה" שלא ישוב לזה החטא. אמר לו האדמו"ר מסטמאר זצ"ל א"כ זה הפירוש רפואה שלימה, שלא רק שיתרפא ממחלתו אלא שלא ישוב לזה החולי לעולם.

וילך משה. אומר התרגום יונתן לבית אולפנא, פירוש שהלך לשיבה. הבעל הטורים אומר שהלך לאבות לומר להם שה' קיים את השבועה שישראל יכנסו לארץ כמבואר בברכות י"ח ע"ב.

ויקרא משה ליהושע וכו' לעיני כל ישראל חזק ואמץ. התורה מסתיימת בתיבות לעיני כל ישראל, ובא לרמוז שאחרי שמסיימים את התורה צריכים להתחזק ולהתחיל מחדש.

תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל. כל ר"ת כהנים לויים, שאפי' כהנים ולויים שעסקין בעבודת המקדש מחויבים ללמוד תורה. בגמרא עבודה זרה (ב' ע"ב) כתוב, שלעתיד לבוא הקב"ה שואל את אומות העולם, "במה עסקתם?" והם משיבים: "ריבוננו של עולם, הרבה שווקים תיקנו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל שיעסקו בתורה", אמר להם הקב"ה: "כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם וכו' כלום יש בכם זאת?" "ואין זאת אלא תורה שנאמר: וזאת התורה אשר שם משה וכו', מיד יצאו בפחי נפש... ותמה מרן הגר"ז מבריסק זצ"ל מהי הקושיה "האם יש בכם זאת?" דהיינו, האם עסקתם בעצמכם בתורה, הרי סוף כל סוף הם טוענים שעשו שאחרים ילמדו תורה? ותרין, קושיית הקב"ה עליהם, אם באמת אתם כל כך דואגים לתורה ושילמדו האחרים, אם כן, למה לא דאגתם ללמוד תורה בעצמכם, אלא על כרחך שכל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם, וזהו השאלה: "כלום יש בכם זאת?", שיוכיח את אהבתכם לתורה. רואים שאפי' העסוקים בחיזוק התורה צריכים ללמוד תורה. בעלי המוסר אומרים שבתפילין יש שני בתים, של יד ושל ראש, של יד הוא אות לאדם עצמו, ושל ראש לאחרים, ואסור להניח של ראש עד שהניח של יד, כי קודם צריך להתעסק ב"אות" של עצמו ואחר כך ב"אות" של אחרים.

הדעת זקנים מביא מדרש, שביום שמת משה כתב 13 ספרי תורה וחילק לכל שבט, ואחד נתן בארון ויש אומרים שהמלאך גבריאל לקח ספר תורה אחד למעלה לגן עדן, והצדיקים קוראים בזה כל יום שני וחמישי. ושואל הב"ח הרי משה מת בשבת ואיך כתב את התורה. ומתוך שמת בערב שבת ונקבר בשבת.

בזהר שאומרים בסעודה שלישית בשבת כתוב שמת בשבת, וגם אומרים 3 פעמים צדקתך במנחה כנגד יוסף משה ודוד שמתו בשבת. הקהל את העם האנשים והנשים והטף. חז"ל אומרים הטף למה באים, כדי ליתן שכר למביאייהם. שואלים אם ההורים באים למקדש בודאי שלוקחים את הטף אתם

שהרי היכן ישאירו אותם, רק זה גופא הפשט שהקב"ה רצה שיהיה להם מצוה בזה וציויה על כך.

במצות הקהל כתוב "אנשים נשים וטף", ר"ת טנא, טנא בגימטריא 60, גם ברכת כהנים הם 60 אותיות, גם ששה סדרי משנה הם 60 מסכתות, בגלל זה רצה ה' שיבואו כולם אנשים נשים וטף שתחול הברכה וקדושת התורה על כולם (בן איש חי).

חז"ל אומרים שמותר למכור ספר תורה כדי לישא אשה. המצוה הראשונה בתורה היא לישא אשה, והמצוה האחרונה בתורה היא כתיבת ספר תורה שיש ביניהם קשר (מאורה של תורה).

ואנכי הסתר אסתיר אפילו בהסתר גדול "אנכי" אהיה אתכם. מעש"ת. חז"ל אומרים אסתיר מן התורה מנין, שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני ואנכי הסתר אסתיר. מספרים על איזה צדיק שראה את נכדו בוכה, ושאל אותו למה אתה בוכה, אמר לו שהוא משחק עם חבריו ומתחבא כמו כולם ואף אחד לא בא לחפשו, וזה סימן שאין לו ערך אצל חבריו. התחיל הצדיק גם לבכות, ואמר גם ה' מסתיר פניו ובוכה שכתוב

פרשת וילך 30 פסוקים. 2 ענשה, הפטרה: "שובה ישראל" (הושע י"ד). אין אומרים לא פרקי אבות ולא ברכי נפשי.

הדלקת הנרות: 6:16

שקיעה: 6:54 מוצאי שבת: 7:29 ר"ת: 8:06

סוף זמן ק"ש מג"א: 8:40

אליכטיגין פריילאכין שבת קודש
גמר חתימה טובה